

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Syntagma Iuris || Vniversi, Atqve Legvm || Pene Omnivm
Gentivm, Et || Rervm Pvblicarvm Præcipvarvm,||**

Grégoire, Pierre

Francofurti ad Mœnum, M.D.XCIX.

VD16 VD16 G 2999

4 de Feudo nobili, & non nobili.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97739](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97739)

¶ Existat f edictum regis Gallia, 17. mensis Augusti, anni 1579. publicatum in Amorico Senatu 23. Septemb. eiusdem anni. p. r quod iuxta placitum secretioris seu privati regii consilii, 10. Martii, anni 1578. casum ne feudum seu territorium in castellaniam titulum erigatur, quin prius habeat ab omni antiquitate, altam, mediam & infimam in subditos suos iurisdictionem, & ius iudicatum, mercatus, preposituræ, p̄nositæ, vocat, pedagii, præmi- nentia, puto tutelæ, in omnes sui territorii ecclesiasticas. Qui gardiam, seu la capitaneis, habent iure gardiæ accipiunt alicubi ius excubiarum, quod vocant, droit de guer. Existimo enim olim in- colas pagorum seu castellanos, vt olim milites limitaneos excu- bias egisse pro rebus propriis cum præfecto castri, vel ad iuuau- dam ipsam præfectum, certas annonas, vel pecunias contribu- isse, & bellis pacatis, vel vitro limitibus regni propagatis, dominos illos castellanos iura eadem postulasse, vel de his cum castellanis composuisse, vt inter castellaniam p̄nositus veliferi hoc ius excu- biarum possit, & feudum gardiæ, gardiam enim vulgus custodia dicit. Atque hoc ius quocunque tempore exigitur, vt pars fundi, arg. l. fructus, de rei vind. p. & ex conuentionis lege. Luc. de Pen. in l. cum scimus, col. 2. de agric. & cens. lib. 11. C. fecit l. quem admodum. l. eod. tit. Et eorum excubiarum nomine accipiunt aliquando gardiam, pro annona gallinæ, triticum, auenam, aliave similia, vel pro numero eorum, qui ignem fouent, vel ratione rerum, vide- licet quod habeant interduam annonam impositam rebus, & tunc realis hæc præstatio eadem perpetuo, quæ nec augetur ex nume- ro incolarum castellanorum. Quando autem impositum ius, & exactum ratione personæ fouentis ignem, tunc si ex vna domo plures fiant, totidem etiam crescit præstationes. Et ita est obser- uanda distinctio realis & personalis oneris. quod ad multiplicatio- nem pertinet. secundum Iacob. de Sancto Geo. geo. tractat. de homa- gis, arg. l. cum ratio. S. si plures, de bonis damnat. cap. 1. de capita. qui cur. vendidit in vrb. feud. vide Papum in r. apud. are. lib. 13. tit. 5. Vi- delicet quædams ius est dominis excubiarum ex traditione rerum, vel consuetudine, vel pacto: alioquin enim dominus quilibet, si aliquo horum modorum hoc ius non habet, tenetur proprium propagatum seu castrum proprium, & sibi subditos suis ex- pensis defendere, cum censum ab illis accipiat: nec potest cogere eos ad excubias personales, vel ad contributionem custodia, vt late disputatur a Nicolao Boerio, de off. 121. Chassanico, in con- sult. Burgum. tit. l. de feud. num. 25. Guido Papæ. decis. 531. num. 5. vide Baldum consil. 248. vol. 3. & aliis per illos citatis. ¶ Nam ¶ 7 alioquin odiosa iura hæc sunt excubiarum tempore pacis, ma- xime cum cesset causis, & ideo debet tolli effectus. c. cum cessan- 18 to. de appellat. in 6. l. 2. §. pen. de donat. p. ¶ Et ¶ 8 aliquando Lud. 11. mense April. 1479. Et Lud. 12. anno 1504. statuerunt, ne domi- nus possit in defectum excubiarum personalium tempore belli etiam exigere plus quam quinque denarios Turoneses in castel- lis & oppidis vicinis hostibus: in aliis longe distantibus, tres de- narios. ¶ Neque ¶ 9 ad excubias etiam teneri eos, qui non soluunt nisi quinque solidos vel minus taliter: nec viduas quæ non habent filios 18. annis, maiores secum habentes, non orphanos mi- nores 18. annis. Alio quoque tempore pacis nec exigi hoc ius, nec compelli posse ad excubias. Vt etiam Senatusconsulto Parti- siensis Senatus dictum 21. April. 1528. Citat Rebuff. in tom. 1. ordi- nat. regul. rub. des guer. Papius citat prædictas constitutiones regias in thapodia arestorum, lib. 13. tit. 5. are. 1. vbi vido arresta alia de debitis excubiarum. sed male pro quinque denariis, quinque; ad- iecit solidos, quod mones, vt pragmatici cauant. Sic etiam Gu- lielmus Bened. quem ipse in testamentum adducit, de quinque denariis, non de quinque solidis loquitur. Guiliel. Bened. in repet. 20 c. Rayn. in verb. & vxorem nomine. nu. 267. in 5. decis.

¶ Sunt ¶ autem annona, quæ receptæ sunt ratione excubi- arum ex pacto vel conuentione in feudo, veluti reales coniunctæ castellaniam vel gardiam, & ideo tunc non possunt separari a castro, nec vendi, nec remitti alicui sine eo, vt placito Burdegalensis curiæ dictum refert Rebuffus vbi supra, 11. Martii 1534. contra vicecomitem Chastillonii.

De Feudo nobili & non nobili. Cap. 4.

- 1 Feudi alia diuisio in nobile & ignobile.
- 2 Feudum nobile quid, & non nobile seu burgense.
- 3 Plebeius quando feudo nobilitatur, &c.
- 4 Omnes ab vno parente ori.
- 5 Nobiliores equites dici a censu Romæ ceperunt.
- 6 Nobilitas in maioribus virtutibus transfusa titulis in degeneres vi- uunt.

- 6 Vili conditionis homines, qui in summum nobilitatis gradum perueniunt.
- Arfaces, Agathocles, Cyges, Telephanes, Mandro, Viriatus, & alii.
- 7 Plebei cur nobilitari possint. & feuda nobilia accipere.
- 8 In Gallia pagani, qui dicuntur Roxuriers, tenent feuda ca- pacia.
- 9 Chassanei error: ignobiles non posse sine dispensatione tenere no- bilia feuda, notatus.

Alia ¶ diuisio feudi est siue proprii siue improprii in nobile & non nobile: id est, aliud est a nobilibus, possessum, aliud ab igno- bilibus: alioquin omnia feuda ad militiæ subuentione expeditione inuenta sunt. §. fin. de allodis, §. 1. de prohib. aliena. per Lothar. lib. 2. feud. tit. 52. ¶ Baldus ¶ in præfud. feudor. vocat feudum no- bile, quod possessorem suum nobilitat: non nobile, burgense. Consuetudines feudorum nouum feudum datum plebeo dicunt non nobilitare, antiqua contra. §. ceteri, quis dicat. Dux, marob. lib. 2. feud. tit. 10. Et iure rusticus, vel, vt cum Iurifconf. lo- quat, paganus, emens prædium nobile, non fit nobilis, Luc. de Pen. in l. cum neque in sine, per illum textum. C. de ino. lib. 10. tit. 39. l. 2. de præd. & alius reb. nauicu. lib. 10. C. titu. 2. accedunt enim res hominibus, & non homines rebus. l. iustissime, de edil. edict. in P. Exceptis feudis maioribus, quæ sunt dignitatis, & regia, qualis ducatus, comitatus, marchisatus, baronia, quæ nobilitat paga- num. Luc. de Pen. in l. mulieres, colum. 2. in versic. 4. ex comitatus, de dignitat. lib. 12. C. And. de Isernia in §. 1. de capita. qui curiam vendid. Sunt enim dignitates aliquæ, quæ nobilitat homines, qui eas adipiscuntur si digni habitus fuerint qui eas iure in mæpicio habere possunt. ¶ Quis ¶ enim nescit nos ab vno & eodem patre primo natos? Et, vt ait Pindarus Nemeo. ode 6. strophe. 1.

¶ Et ἀδελφῶν, ἐν δὲ αὐτῶν γένεσιν, ἐν Μῆδ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν Μάχεσ' ἀδελφῶν ἐσσι.

Διείρεται δὲ πᾶσιν ἀνεκείνῃσ' Διὸς αἰσ. τὸ τὸ ἴδιον, id est: Vnum hominum & deorum genus, ex vna autem spramur Mater vtrique.

Distinguit omnia separata Virtus, hoc enim genus hominum, nobile.

Patrem enim habemus primum Adamum, & matrem Euan. Genes. 1. Et post submersione vniteris orbis, vnum Noachum, & vxorem eius, & liberos eius & vxores eorum, Genes. 7. 8. 9. & 10. tantum anime vnus domus: Noachus & vxor eius Tytea, filii ho- rum Sanus, Iapetus, & Chemus, & vxores eorum: secundum Be- rosum; lib. 1. de tempo. ante diluuium, Ioseph. 1. de antiquita. Iudæo. & contra Apionem, Pandora, N. c. l. a, & Neogla: atque idem Be- rosus lib. 3. eum Noachum omnium deorum maiorum & mino- rum fuisse patrem, & humanæ gentis auctorem, & chaos, semen mundi: Tyteam vero dictam Aretiam, id est, terram (vocant enim Hebræi terram γῆν ἀρετῆν, in quam Chaos semen posuit, & ex qua tanquam ex terra cuncti prodierunt, dictumque ideo Noachum Chaos, vletam, semen mundi, patrem Principum, &c. Hinc & di- uites omnes & plebei, & patricii, quos discernit voluntas al- quando vnus Romuli imperantis Romæ, Dionys. Halic. in 2. de antiq. Rom. Athenis autem sententia Theseli, Plutarch. in Thesoo. & alibi, aliorum opinio. Et postea, census. Cum & equites a cen- su nobiliores ceperunt dici. Plin. lib. 33. c. 1. & 2.

¶ Accessit ¶ & illis successione seu generationis ex istis vana obseruatio in degenerantibus a patribus filiis alienis gaudenti- bus, non propriis titulis.

Nam genus & proanos. & que non fecimus ipsi, Vix ea nostra puto. Ouid. lib. 13. Metamor.

¶ Et ¶ nobilitas quidem maiorum in illis virtus fuit, at in dege- neribus, viti index & condemnatio posteriorum: Neque enim infunditur virtus posteris generatione, vt corpus: acquisititia quippe est, non natiua.

Fortes. Horat. libr. 4. Carmin. ode. 4. creatur fortibus: & bonis

Est in iuuenis, est in equis patrum: Virtus, nec imbellem feroces Progenerant aquila columbam: Doctrina sed vim promouet in suam: Recte q. cultus peiora roborant,

Viciniq; defecere mores,
Dede. oram bene nata culpa.

Fuerunt eadem opinione hominum, qui primum titulum nobilitatis adepti sunt, & aliquando noui homines, & ex plebeis sepe viri nobilissimi prodierunt, qui & alios nobiles genere subegerunt & plebeios reddiderunt. Et qui ex turpibus & obscuris parentibus nati sunt, sepius patres fuerunt splendidiore, quam filii procerum: hoc enim habet vicissitudo humanæ felicitatis, vt ex alto decidat, & ex imis in alta conscendat. Nec milites, ex quibus nati sese profitentur nobiles, meliores exstiterunt vel fortiores, quam fuerunt rustici, agricolæ, bubulci, & pastores: nam sepe tales patres fuerunt. ¶ Veluti ¶ Artares obscure conditionis homo, collecta Scytharum exsulum manu Parthos subegit, Syriæ regem Seleucum & Hircanum in seruitutem redegit. Agathocles ex figulina patris officina ad regnum Siciliæ peruenit. Gyges, ex pastore rex: Telephanes, ex auriga Lydorum rex: Mandro, ex nauiculario Imperator: Virtutus ex pastore, venatore, ex venatore latro, ex latrone Lusitania: rex: Tullus Hostilius ex pastore Romanorum rex: & alius rex Tullus Hostilius ex verna & ancillula natus: Valentinianus habuit patrem funes torquentem: Iustinus ante Iustinianum Imperator, suarius, & armentorum pastor: Galerius pastor armorum, & hic Imperator Rom. Tamburlanus Scytharum Imperator ex porcario & gladiatore: Primitianus, Boëmorum rex ex bubulco. Agarænorum Mahometus ex agasone, Franci. Pfortia dux Mediolani natus ex lixa & calone exercitus. ¶ Quales ¶ tibi numero dispice, quales dignitates adepti sunt confidera. Non enim alios, qui prælo morte ex pecoribus ad regnum & militiam vocabantur, refero, non Alexandrum Ilionis regem, non Saulem, non Dauidem, non similes fere infinitos. Sufficient isti ad persuadendum, nobilitari posse propria virtute homines, eosq; & dignitates maiores feudaque nobilia consequi posse. Si enim dignitates sint signa & præmia virtutum, cur in illis potius degenet leonis catulum, damamque præferemus streuissimæ & probæ militi?

Si modo non census, nec clarum nomen anorum,
Sed probitas magnos, ingeniumq; facit: Ouid. de Ponto.

Nam vt ait Iuuenalis, Satyr. 8.

Malo pator tibi sit Therfies, dummodo tu sis
Ætæda similis, Vulcaniag, arma capessas,
Quam te Therfies similem producat Achilles.

Ex genere nobilis, tantum præsumptione est nobilis. I. quod si nobilitas, qui mancipia, de adit. edit. P. Neque hic plura de nobilitate vera subiiciam, sed relegabo postulant ad alios. de hac copiose Tiraquei. lib. de nobilitate. glo. in l. societas. §. pro soc. in P. Barr. in l. reddatur, de professi. §. medi. lib. 10. C. & l. 1. de incol. eod. lib. 1. Idem Barr. in l. 1. de infamib. lib. 11. C. & in l. Alexandrum, de decurio. eod. lib. C. Panormit. in cap. de multa, de præben. & in cap. 1. de donat.

¶ Quare ¶ in Gallia & homines plebei, qui Gallis dicuntur, roturiers, & villani seu pagani, possunt sine regia dispensatione feuda nobilia tenere & possidere, quamuis pro illis hominum seu homagium debeant, & ita decimum in curia suprema Parisiorum. Testatur & probat Egidius Magister, in decis. tit. des amortissements, cap. 5. qui & ex natura rerum decertas adfert rationes, quod feuda sint præter ius commune, & ideo regantur consuetudinibus: & res propria natura censeantur allodiales, & ab omnibus possint iuste acquiri, &c. Improbaturque pragmaticorum vsque ad suæ tempora vsurpatam falso sententiam, ignobilem sine Principis dispensatione non posse habere feudum in Gallia. ¶ In ¶ quem errorem & lapsus Chassaneus, Barr. Chassan. in §. 5. circa finem. ver. item nemo potest. tit. des successions de bastards. dum Burgundiæ ignobiles a feudis arceri ex consuetudine notat, arbitraturque id ipsum in tota Gallia seruari, quod Magister falsum docet.

De feudo ecclesiastico, & seculari, & aliis speciebus. Cap. 5.

- 1 Feudi alia diuisio, in ecclesiasticum & seculari: & de triplici specie ecclesiasticæ.
- 2 Alia diuisio feudorum indicata.
- 3 Alia diuisio feudi in Gallia, in prima & secunda. siefz & arrie. riefz, & qualia.
- 4 Regula in Gallia omnia feuda moueri, & procedere a regis manu, & ad regem sepe redire.

- 5 Morticinius impetrari a rege debet, ab ecclesia feudum tenere volente, & quare.
- 6 Pro iure morticinius tertia pars feudi regi debetur, vel alia cõuentata: quinta autem pars domino patrono proximo pro indemnitate.
- 7 Persona manus mortua qua sint.

Alia ¶ feudorum diuisio, vt quoddam ecclesiasticum, aliud secularare sit. §. 1. de iis qui feud. dar. poss. Aluaro. in prælud. feud. in 5. diuis. Ecclesiasticum dicitur tripliciter, vel quod datur aut suscipitur ab ecclesia proprio ecclesiæ nomine: quoddam, quod datur a clerico, non tanquam ab ecclesia, c. 1. de cler. qui inuesti. facit. c. 1. quib. mod. feu. consit. pot. quoddam, quod recognoscitur ab ecclesia & clerico. §. si. de capis. Corradi.

¶ Seculare ¶ est, quod ecclesiasticum non est. Sed hæc hæc. 2. nus de diuisione sufficiant, prætermisissis aliorum diuisionib. quæ variæ & multiplices sunt, quas si quis velit excutere, consulat Iacob. de bello vifui, qui in præludiis feudorum adfert. 8. Bal. qui 12. in prælud. feu. & ibid. Aluar. qui affert 22. Ioan. Raynald. in c. imperiale m. de prohib. alien. per Feder. qui ponit 8. Cardinalem & Ina. in c. fi. de feud. qui ponunt 12. ¶ Obiter ¶ tamen notandum ad huc, feuda in Gallia, prima & secunda dici, vocant siefz & arrie. riefz. Prima sunt feuda, quæ a Rege immediate concessa alicui sunt. Secunda illa, quæ data sunt a beneficiariis regis aliis, & ab aliis, iterum aliis minimis valuatoribus. Secundi, enim nomen & ad tertios quartosq; extenditur. gl. in rub. de fec. nap. C. ¶ Generalis ¶ porro hic obseruanda est regula, omnia feuda istius regni Galliarum, moueri & ¶ procedere a rege, ratione integri & pleni feudi: aut secundi feudi: & inde quædam comoda ad regem venire, secundum locorum diffinitas consuetudines. Interdum & feuda ipsa ad regem redire, & fructuum perceptionem, destitutis illis homine, vel alio modo. Et quemadmodum a mari aqua omnis oritur, & in mare redit: Eccles. c. 1. sic feuda a Principe, & ad Principem tandem redeunt. Bal. in §. ad hoc. de allodis. ver. 5. ex præmiss. Egid. Magister. in decis. tit. des amortissements. c. 1. ¶ Quo ¶ fit, ne homines, & dicti manus mortue, feuda tenere possint in Gallia, nisi gratia Principis solius, a quo ius morticinius impetrare debent, id est, dispensationem, vt possint habere. Hoc namq; regis est potestatis tantum concedere, non cuiusquam alterius, quamuis is sit patricius seu par Franciæ, vel regulus, vel patronus mediatum feudi. Et ita decimum esse tradit Egid. Magister ubi supra, quia & solum Principem Constitutum Magni ecclesiæ permittit legitur. c. vident. & c. futuram, 12. q. 1. l. 1. C. de sacros. eccles. habere & possidere temporalia, cum ante præter decimas, oblationes, primitias, & vota non caperet ex lege Moïsi. Dicit. c. 10. cum sim. Et quia compendia feudorum ratione militiæ ad Principis terulum referantur, vnde ius illius sine eius auctoritate minui non potest. Idem quoq; de re indi. in P. ¶ Itaque ¶ ideo ius morticinius solus datur, & solus in remunerationem capit tertiam partem valoris feudi, vel aliam, prout cum rege conuenit, in locum eius iuris quod ei decedit. hæc dispensat per plures rationes Rebus in 1. par. ordin. reg. rubr. des amortiss. Egid. Mag. eo. tit. c. 1. 2. Quod si nõ obtineatur morticinius, iubet rex solus possessores manus mortuæ, rem a mancipio eximere: dominus tamẽ patronus proximior, a quo immediate feudum mouetur, habere non potest: sed sufficit illis, si homo viuens moriens, & confiscans detur a personis manuum mortuarum, & si iura ei debita soluantur, Egid. in d. tract. c. 6. vel indemnitas præstetur, pro qua accipit ex quæstis quintam partem rei in perpetuum, vel fructuum omnium per quinquennium ex constitutione Turonum. in consuet. Turonum, tit. de indemnitate. art. 2. Andium vero, trium annorum. in consuet. Andium. tit. des seigneurs temporels. art. 37. 38. Placuit tamen Regi 1277. quod quibus Archiepiscopus Rhemenfis, & episcopi pares Franciæ non possint amortissare (sic loquitur constitutio) domanium suum, nec feuda quæ ab ipsis tenentur immediate, possint tamen sua Retrofeuda amortissare. Alii autem episcopi qui non sunt pares Franciæ non possint nec domanium suum, nec sua retrofeuda. Resert illam consuet. Egid. in d. tract. c. 2. Cui & subscriptum placitum curiæ supremæ Parisiorum 1270. ¶ Inter ¶ personas, manus mortuæ ¶ sunt, ecclesiæ, capitula, collegia, fratritæ, communitates: ita autem nominantur, quod nunquam mori dicuntur: quia semper idem sit capitulum, eadem ecclesiæ, collegium, & ciuitas per subrogationem. argum. l. proponebatur, de iudic. in P. Et proinde bona quæ semel huiusmodi contingit, nunquam manus mutant, nec dominium: quod tamen non accidit in particulari possessore alio, a cuius manu res exit multis modis, vt venditione, donatione, testamento